

Előfizetési árak:

Egész évre	12 ft.
Félévre	6 "
Negyedévre	3 "
Egy óra	1 "
Egyes szám 4 kr.	

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer Pál könyvkereskedése Nagybecskerek, Hunyady (fő-) utca 10. sz., hová az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

TORONTÁL.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, vasár- és ünnepnapok kivételével.

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek,
Ferencz-József-tér,
Bauer-féle ház
hová a lap szellemi részét
illető minden közlemény
intézendő.

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogad-
tatnak el. Azonkívül az
összes hirdetési irodákban.

Főlemelt viteldijak.

Nagybecskerek, április 23.

Az osztrák vasúti politika vezetője, újabb kísérlethez nyúl. Bécsi jelentések szerint, az osztrák államvasutak igazgatósága immár erősen el van tokélve, hogy a viteldijak emelését forgalmi területén a mily gyorsan csak lehet, életbe lépteti. És a magyar királyi államvasutak igazgatóságát már értesítette ez elhatározásáról. Ezt nem merő baráti s szomszédi udvariasságból tette, hanem kényszerűségből a saját érdekében is, mert ha azt nem akarja, hogy a szállítási díjak kilátásba helyezett emelése által vasúti hálózatának mind ama vonalai, a melyekkel a magyar versenyvonalak párhuzamosan szaladnak, igen érzékenyen ne károsíttassanak, akkor előbb meg kell egyeznie a magyar kereskedelmi miniszterrel, hogy ez rendelje el a tarifák hasonló emelését a magyar államvasutakon is. Ez pedig eléggé nem becsülhető előny a nagy közönség részére, mert ez által legjobban megóvatik attól, hogy a kereskedelemnek és az iparnak az olcsó szállítási díjak által feltételezett fellendülését az emelés ne gátolja, hanem mérsékelt legyen.

Amíg Baross Gábor áll a magyar kereskedelmi miniszterium élén, addig

mindig okvetlen az általa oly sikerrel követett azon elv lesz mérvadó a magyar vasútiügyre, a magyar forgalmi politikára, mely szerint az államvasutak a közönségért vannak és azok kihasználásának annál jövedelmezőbbnek kell lennie, minél olcsóbbak a szállítási költségek. Azt semmi esetre sem lehet tagadásba venni, hogy a magyar tarifa, melyet Ausztria egyszerűen követni volt kénytelen, kissé messze ment bőkezűségében a közönség iránt annyira, hogy a forgalom rendkívüli emelkedése, a mi Baross olcsó tarifái folytán következett be, briliánsokká tette ugyan a bevételeket; csak hogy a fokozott forgalom természetesen megköveteli a mozdonyok és kocsi jelentékeny szaporítását és a sinek és talpfák gyorsabb elhasználását okozza.

Oly rosszul, legalább nálunk Magyarországon, nem áll a dolog, mint az osztrák államvasutak igazgatósága a tarifák emelésére vonatkozó intézkedésének indokolásában állítja, hogy t. i. az eddigi tarifák mellett alig térülne meg a vasúti üzem önköltségei és az „acél Baross“ soha sem fog beleegyezni a túlságos emelésbe. A mérsékelt emelést azonban már az ugynevezett folytatólagos forgalom miatt sem tagadhatja meg. Le

hetetlen tőrnie, hogy oly szállításoknál, melyek magyar és osztrák vonalakon mennek, Magyarország aránylag kevesebbet kapjon, mint Ausztria; azt azonban keresztülviheti s keresztül fogja vinni, hogy a közönség általában olcsóbb díjszabást kapjon, mint Bécsben eredetileg tervezték, s hogy különösen a kiviteli haute-saison alatt a tömeges szállítások számára kielégítő kedvezmények engedélyztessenek.

Baross az utóbbi időben általános, őszinte sajnálatra nehéz beteg volt s még jelenleg is a szobát kell őriznie; de most már, mint örömmel jelenthetjük, jobbra fordult súlyos betegségének ideje alatt is rendes munkakörében élt és munkatársait át-meg áthattotta az ő szelleme.

Biztosak lehetünk, hogy a forgalmi politikának ez a felette fontos kérdése éppen oly szerencsésen fog megoldatni, mint minden más kérdés, melynek megoldása Baross Gábor intézkedései közé tartozik.

Az oláh elégedetlenek demonstrációjához. A Kolozsvárott megjelenő „Ungaria“ folyóiratban Moldován Gergely egyetemi tanár „A románok egysége“ című cikkben a történeti adatok halmazával és kér-

A „TORONTÁL“ TÁRCZÁJA.

Csiky Gergelyről.

(Apróságok.)

— A „Torontál“ eredeti tárczája. —

Irtá: Törös Tivadar.

A nagybecskereki közönség zöme körülbelül most ismerte meg teljes értékében a magyar polgári dráma megteremtőjét, Csiky Gergelyt, midőn Prielle Kornélia a napokban bemutatta a becskereki színházban Csiky Gergelyt, a nagy író, a mint esze, lelke, nagy szíve és nagy életismerete nyilvánult „A nagymama“ és a „Buborékok“ szíveiben.

Nem hiszem, hogy csalódjam, midőn érdeket vélek kelteni a Csiky geniusának hatása után pár nappal egy tárczával, mely Csiky Gergelyről úgy beszél, a hogy ő a saját drámáját játszta végig künn az életben.

*

Személyes tisztelője valék a boldogult koszorus írónak s az ő leereszkedő jósága nem egyszer hozott abba a megtisztelő helyzetbe, hogy bizalmasan közölt velem egyet-mást. Apróságok, de oly jellemző vonások voltak ezek közt e nagy ember egész lényére nézve, hogy — bár nem vagyok barátja az ilyenkor támadni szokott

konvencionális „visszaemlékezéseknek“, — a nagy közönség iránti tekintetből (mely Csiky Gergelyt úgy megszerette), írok itt le róla olyan természetű vonásokat, melyek az ő szíve mellett, nagy szívének, meleg kedélyének és finom elméletű gondolatainak erőteljes kifejezői.

*

Egy este a népszínházba voltam kiküldve a szerkesztőségtől. Az ismert boulevard-dramát „A két árvát“ adták. A mint a pénztárnál szabadjegyemet kiváltottam, találkoztam Csiky Gergelyvel, a ki akkor már tul volt a „Proletárok“ fenomenális sikerén is. Csiky a „Fővárosi Lapok“ szabadjegyével jött és mosolyogva jegyezte meg, hogy most ő is mint kritikus fog szerepelni és felszólított, hogy legyek az előadás alatt a szomszédja. A színház kongott az ürességtől, de a karzaton nagy tömege feketéllett az érzékenyebb szívűeknek. Kíváncsi voltam, természetesen, hogy Csiky miért szánta reá magát arra, hogy e selejtes darabot végig nézze és éppen szólni akartam, midőn az ő szelides, kedves hangján elbeszélte, hogy figyelmeztették őt a darab frappans fölvonás-végeire s kíváncsi lett a hatásos jelenetek szceneriájára.

Az én nagy szomszédomat egész gukkerostromnak tették ki nemsokára, ő azonban

figyelmesen nézte a darabot, kérdezősködött egyik-másik játszó színész felől, megjegyzéseket tett a darab egyes erős hatású jeleneteire, minek révén átvittem a beszédet az ő színpadi sikereire. Csiky ki nem állhatta az interview-okat és ezt tudva, csak úgy odavetőleg kérdezősködőnek akarva föltűnni, kértem, mondaná el, minő hatást tesznek reá, darabjainak premiér-jei után a kritikák?

— Tudja-e, kik az én legelkeseredettebb kritikáim? — kérdé kitérőleg.

Megneveztem egy pár, mindenáron engesztelhetetlen lapot.

— Ah, téved, — felelte; — ne a lapok közt keresse, hanem a közönségben. Ott vannak az én embereim, a kik miatt minden új darabom után nagyon sokat szenvedek . . .

Megütődtem e nagy komolysággal mondott szavakra és hallgatva tekintettem Csikyre. Nagy, sötétes szemében fájdalmas tűz égett, míg arcán szánalmas mosoly révedezett.

— Nem is ismeri az én „papjaimat“? — Gyerünk innen; majd elmesélem.

Ott hagytuk a színházat és a kerepesi-uton végig menve hallgattam és — miért tagadjam? — fölháborodtam a Csiky Gergely „papjain“.

lehetlen logikával sujtja le a „román ligabelieket“, a kik annak daczára, hogy zászlójukra a románok kulturális egységének hangzatos jellegét felírták, két évi működésük után sem voltak képesek egyetlen egy művelődési ténnyel felmutatni, de örületes politikai állást fejtettek ki, mely a magyarok elleni hajszában kulminál; 13,000 példányban kinyomatott emlékiratukkal bebarangolták egész Európát, a diplomáták előszobáiba betolakodtak, azoktól ügyüknek kedvező (körülbelül 40) levelet kicsikartak és ezeket a liga évi jelentésében a nyilvánosságnak átadták. Ez volna tehát a liga két évi működésének eredménye, mely már eddig is 100,000 forintba került, mely összegből azonban egy fillért sem költöttek el közművelődési célokra. Azután ráolvassa a ligabelieknek fejére a szentenciát, hogy idegenek zsoldosai, hogy teljes működésükkel bebizonyították, hogy még a történelmet sem ismerik. Miért nem működik a liga az oroszok ellen, a hol a románok ősi birtokuktól is megfosztatnak és erőszakos módon az ország belsejébe betelepítették, hogy az erőszakos oroszosítás még sikeresebb legyen? A kultura csak álarcz az irredenta politikai leplezésére, mert a liga a politikai egységért küzd, melynek legelső apostola az erdélyi Pápics Ilarián volt, a ki a nagyszabedű tébolydában befejezte gyászos működését. Az itteni románoknak nincsen szükségük „felszabadítókra“, mert szabadok és magyar testvéreikkel egyenlőek.

Az alispánválasztáshoz.

Nagybecskerek, Április 23.

Egyik megyei német lapban, az alispáni választásra vonatkozó közlemény jelenvén meg, lapunk indítatva érezte magát egy — az alispán választás ügyében megtartott főispáni konferencián résztvevő — urat fölkeresni, és tőle közelebbi felvilágosítást kérni. A kért válasz megadatván, annak alapján laptársunk közleményét a következőkben kell helyreigazítanunk:

A főispánnál tartott értekezlet, teljesen magánjellegű volt, és csu-

Tudvalevő dolog, hogy a katolikus páp-ság egy része és főleg azok, kik akkor a még Lonkay által szerkesztett „Magyar Állam“ sajtósága alatt állottak, rendkívül zokon vették, hogy Csiky kilépett a papi kötelekből és hogy más hitre tért át. Ezzel tehát nem mondhatok újságot, de újság maradt és marad, hogy Csikynek egykori paptársai közül igen sokan, (a kik szintén az emberszeretetet igéit hirdetik hiveiknek), még évek múltán is a gyűlölet szenvedélyével voltak iránta eltelve és igyekeztek minden alkalmat fölhasználni arra, hogy sikereit elkeserítsék. — A hogy az utcára értünk, Csiky megláttá lépteit és így kezdé:

— Azt talán észrevette, hogy ha valamelyik darabomról tisztességes sikert konstataáltak a lapok, a „Magyar Állam“ mindig neki fog új kudarczomat lefesteni, és ezt rendszeren az ő modorában, Isten ujjának tünteti föl . . .

Közbeszóltam, hogy ezeken tulteszi magát a közönség és csak mosolyogni tudja Lonkayt.

— Igen, igen, — mondá Csiky hallgatásra intve, — tudom én ezt; de a dolog aztán tovább folyik levelekben. Az ember el se hinné, hogy mennyi gratulációt kapok én ilyenkor levelekben. Rendszeren anonimek és többnyire „Egy pap“, „Egy volt kollegája“, „Egy nem hitehagyott“ fele aláírást viselnek. Csak úgy hemzsegnék a legképtelenebb

pán annak eredménye lett volna a nagy közönséggel közlendő. Minthogy azonban laptársunk a detailokról is — még pedig tévesen — lett informálva, annak helyreigazítása most már kötelesség, nehogy a nagy közönség tévutra terelve maradjon.

Az értekezleten, egyik párt részéről ajánlat tétetett, hogy mind a három párt ejtse el jelöltjét és a főispán keressen a jelenlegi három jelölt mellőzésével egy negyediket, a kibe azután mindannyian nyugodjanak meg. Ezen ajánlatot a főispán, mint reá nézve felette hizelgőt elfogadhatónak tartotta, csak azt kötötte feltételül, hogy a jelenlegi jelöltek visszaléptetése, a jelöltek beleegyezésével történjék, mert addig, míg az ezidőszerűleg hivatalban levő és az alispáni szék betöltésére alkalmas, sőt arra némi jogosultsággal is bíró egyének, csak a hatalomszónak engedve, lépnének vissza, a maga részéről nem tartja alkotmányosnak, nem tartja a megye érdekében állónak, egy negyedik, kevésbé jogosult és a főispán által választott felléptetését és forcirozott megválasztását. Ezen, az értekezlet részéről is elismeréssel fogadott kijelentés után és mert azon — ismét egy másik párt részéről tett — indítvány sem fogadtatott el, hogy a főispán által a jelenlegi három jelölt közül választott egyénben alapolodjanak meg, az értekezlet, az alispáni kérdést illetőleg eredmény nélkül oszlott föl.

Ez az értekezlet lefolyása, ez a valódi tényállás. A mi továbbá a főispán semlegességét illeti, azt a főispán ur soha még csak kilátásba sem helyezte, sőt inkább mindjárt kezdetől fogva úgy nyilatkozott, hogy az egyeztetési kísérletek után,

becsmérlések és ráfogásoktól. Megtámadnak újra, meg újra kilépésemért; megtámadják jellememet, mostani egyszerű pozícióm, egy szóval igyekeznek nekem kellemes perczeket szerezni.

(E keserű gunynyal elmondott pár szó után, Csiky néhány mutatóvanyt mondott a kenetteljes szavakból, de azokból nem reprodukálhatok egyet se.)

— Olyan vérgigéző sorokat azonban, — mondá teljes izgatottsággal — a legelvetemültebbnek csinált színvadi intrikusom tollára se tudnék adni, mint aminőkkel, ha jól emlékszem, a „Czifra nyomorúság“ első előadásai után, keresett fel egy erdélyi pap. Ez, levele elején kijelenté, hogy a mint tapasztalja, én nem vagyok képes valamire való hatású darabot írni; elmond hát ő nekem egy mesét, fölhasználhatom. Erre leirta körülbelül az én életrajzomat, de úgy, a miként tisztességes emberről még nem irtak. Sértegetett, rágalmazott. Minden szava elég lett volna egy esztendő megkeseríteni. De neki ez sem volt elég, — folytatá kis szünet után, csaknem szóról-szóra így Csiky, — mikor velem végzett, megtámadta nőmet; már elakartam dobni azt az utálatos papirost, de újra rászántam magam, hogy végig olvassam.

És az a szelidlelkű, igazán nemesszívű ember félig már reszkető hangon beszélt itt:

— Szívem még telve volt a drága anyám

minden körülmények között állást fog foglalni.

*

Reméljük, hogy laptársunk szívesen veszi, ha ezekben téves információit helyreigazítjuk.

Mi a saját nézetünk szerint csakis helyeselhetjük, ha a főispán a pártok részéről neki fölajánlott — mondhatnók — ki nevezési jogot rezerváltan fogadta, és csak azon csodálkozunk, hogy az egyes pártok miként mondhattak oly könnyen le jelöltjükről és ajánlhatták föl a főispánnak a választási jogot. Hát nem vezérli a pártférfiakat az a tiszta meggyőződés, hogy az ő jelöltjük a legalkalmasabb? Nincsenek áthatva azon tudattól, hogy a saját jelöltjük megválasztása áll leginkább a közigazgatás, a vármegye érdekében? Ha igen, akkor jelöltjeiket elejtenie nem lett volna szabad; ha pedig nincsenek, akkor mire való a gyermekes játszás, hiszen a fenforgó esetben fontos, vitális érdekekről van szó, melyek elfogulatlan bírálatot, és nem „csak azért is“ fele makacszkodó politikát követelnek.

Hogy mely pártok részéről tétettek ezen ajánlatok, azt még eddigelé kitudnunk nem sikerült, de utána fogunk járni, és az eddigi tapasztalatok szerint van kilátásunk rá, hogy megtudjuk és a közönséggel közöljük.

A párdányi kerület küldöttsége Csávossy Bélánál.

Tudóstónk távirata.

Budapest, április 23.

A párdányi választó kerület polgárainak száz tagu küldöttsége, Vuchetich Endre, módosi ügyvéd vezetése alatt ma déli 1 órakor tisztelgett Csávossy Béla, országgyűlési képviselőnél, a képviselőház ház-nagyánál, a ki a küldöttséget a képviselőház egyik külön termében fogadta.

A küldöttség nevében Vuchetich Endre

halála miatti fájdalommal. . . És a levél? Mit gondol? Reám háritotta anyám halálának okát. . . a levél alá e szavak voltak írva: „Egy pap, ki szintén Csiky és örmény.“ *)

Nem igen tudtam bármit is szólani, mikor Csiky elhalgatott és jobbnak láttam csendesen köszönni és menni.

— Ismeri most az én papjaimat? — s kezét nyújtá.

Mélyen lehajtott fejem, hogy ne kelljen vele szembe nézni zavaromban és szótlánul szoritottam meg a kezét annak a nagy embernek, kinek megérdemelt koszorúért így kellett szenvedni.

*

Csiky Gergely rendkívül sokat és gyorsan dolgozott. Ez köztudomású. Eleinte noteszébe jegyzé föl darabjai vázlatát, a papir egyik felére a tömör mesét írva egy folyóban, míg a másik oldalán már szcenizozta az egyes jelenéseket. Apró, szép, bár kissé szálkás betűkkel irt októvalaku papírra és végtelen keveset javított. A notesz mottója ez vala: „Tu la volu Georges Dandin“.

Hogy mégis minő gyorsan dolgozott ez az őseredeti tehetség, erre nézve világosabb példát nem hozhatok föl annál, minthogy 1885-ben a következő darabokat írta: „Sö-

*) Csiky Gergely tudvalevőleg örmény származású volt.

a következő szép, lendületes beszéddel üdvözölte a párdányi kerület képviselőjét, a kire a beszéd látnatól nagy hatást tett.

A beszéd egész terjedelmében így hangzik:

Igen tiszteit barátom!

Szeretett képviselőnk!

Hazafias lelkületű működés, lekötözött szívesség, egy melegen szeretni tudó lélek és sok egyéb jelesége tisztelt személyednek vezérelte ide kerületed választó közönségének küldötteit, hogy ellenmondással nem találkozott haznagyi tisztségedre történt választásod ötletéből kifejezést adjunk irántadi meleg rokonszenvünk, odaadó szeretetünk és változatlanul fennálló bizalmunknak.

E végből örömmel ragadtuk meg e kedvesen kínálkozott alkalmat, mert barátságos szívelyesség, őszinte igazlelkűség és nemes szívvel által oly pozíciót biztosítottál magadnak mindenkorra valamennyiünk szívében, melynek bizalomkifolyását a választások alatt volt legbensőbb hivednek vártalanul és rögtönözve jött pártállás változása és ellenedi akcióba lépése sem volt képes megdönteni. Voltál, vagy és reméljük maradni fogsz a kerületnek ellenzéki részről téves értelemben jelzett oligarchája, mert igenis te oligarcha vagy, de ahogy mi értjük és tudjuk: igenis te oligarcha vagy, de a kerület bizalmának vagy oligarchája! Ily értelemben elfogadjuk a vádat és mint saját magad szerzte érdemed előtt részünk-ről is meghajlunk.

De hisz nem mi egyedül vagyunk azok, kik egy hosszú csaknem 16 évi állandóan a párdányi kerület bizalmából egyeni és politikai tisztességgel befutott képviselői pályán at szerzett érdemeidet elismerjük. Ott van a veled mérközött ellenzék hivatalos közlönye a „Pesti Napló“ mely czáfolatára ama mindent megtagadó kerületi elemeknek háznagygyá történt megválasztásod alkalmából nyíltan elősmerte bokros érdemeidet kijelentve (olvassa a Pesti Naplóból), hogy „az új háznagy, kit a képviselőház oly ritka egyértelműséggel választott meg e fontos állásra, az iranta nyilvánult közbizalmat zajtalan és a feltűnéstől idegenkedő munkássága által szerzte meg s benne az embernek és a parlament tisztviselőjének

kiváló tulajdonságai oly szerencsés összhangban egyesülnek, hogy ily kedvező auspiciumok között alig kezdte meg meg új háznagy a magyar képviselőházban működését. Az új országgyűlés kezdetén a képviselőházban ez volt tényleg az egyetlen választás, mely ellenmondással nem találkozott, sőt pártkülömbőség nélkül közmegelegedést idézett elő.“

Igy a „Pesti Napló“ felöled oly vészfelhős idők közepette, midőn az ellenzék a legelkeseredettebb harcra készült a kormány és az azt támogató sz. e. párt és ennek minden egyes tagja ellen.

Lelkesülést keltett bennünk is e kitüntetésed és örömmünk e mindenünnen környező bizalom gyarapodásával fokozódni tud és fog de azért kérelmünk oda terjed, hogy az ilyen ellenzéki kitüntetés dacára is, háznagyi hivatalos működésedben pártatlanságod és részrehajthatatlanságod teljes megóvása mellett, mint képviselő soha se feledkezzél meg, hogy szeretetünk személyednek, bizalmunk politikai pártállásodnak szóllott és hogy az ellenzék minden politikai színezetű előzékenységet a gyengeség rovására vesz számba és légy meggyőződve, hogy minél erősebb lesz a jövőben kerületünk ellenzékének működése, annál tömörebb lesz majd a mi ragaszkodásunk és erőlkijetésünk annál intenzivebb! És ha az utolsó pártharc a meglepő frontváltoztatások és készültségünk erős hibák folytán nehéz küzdelmekre kényszerített is: a tisztult helyzetnél és szerzett tapasztalatainknál fogva a jövő annál kecsgetőbb lesz. Erről biztosítunk mi összesen és egyenkint és biztosítalak még különösen én is.

Becsületesség és bátorság jellemezte eddig is egyeni politikai működésedet. Légy a továbbra is ily utmutató tanácsadónk és mi tömören fogjuk zászlódat követni és küzdeni érte és az általad vallott elvekért. De midőn ezt a jövőre is tenni igérjük és bár nincs jogunk semmiféle utasítást adni, engedd meg, hogy itt a politikai szabad vélemény nyilvánítás és annak beteljesítése érdekében hozzád mint képviselőnkhez egy kéréssel fordulhassunk.

Nem kétem, hogy ezen országgyűlési ciklus bezárása, értem az újabb választás

tások előtt az ellenzék által annyira sürgetett revíziója a választási törvénynek bekövetkezni fog. Kétséget nem szenved, hogy e revízió a választások tisztasága érdekében fog megtörténni!

Arra kérünk ennek indokából, tekintve, hogy, semmiféle hatalmi intézkedés által sem paralizálhatólag szokott a választások ideje alatt a nép szenvedéle a józan ész megtevesztő, izgató és fanatizáló szónoklatokkal lelkiismeretlen agitátorok, de sőt egyes jelöltek által is az ellenpártiak terrorizálására felkorbácsolatni, a mely célra felhasználta alsóbb osztályu néptömegek, suhanczok és piszkafás asszonyok választási joggal nem bírván, a tényleges választókat annyira megfélemlíteni szokták, hogy ezek visszavonulva legszebb joguk gyakorlásától tartózkodnak vagy szavazatukat a terrorizált irányban merik csak beszolgáltatni; hass oda, hogy a törvény oly irányban is revidiáltassék, hogy a választások ideje alatt a jelöltek a népgyűlések teljes kizárásával programbeszédeiket csakis az igazolt választók gyűlésén mondhasák el, szóval hass oda, hogy a terrorizmus ellen minden biztosíték megadassék. Kivánja ezt még a választási mozgalmak alatt ugyis erősen és nem ritkán a vadságig felkorbácsolat szenvedélyesség fékentartása, népünk nyugalma és békéje!

Midőn ekképen lekötözéssel befejeztem volna háznagygyá történt megválasztásod feletti érzelmeink tolmácsolását és ennek ötletéből odaadó igaz rokonszenvünk és szeretetünk zálogát a kerület nevében ezen üdvözölő-irat és ezen emlékalbum átadásával becses kezeidbe letenném; nem akarjuk feledni, hogy a mai nap egyuttal kedves szeretve tisztelt családodnak is ünnepe és ezért szívből kívánjuk becses névnapod mai évfordulója alkalmából, hogy a jó Isten kedves drága családoddal még sokáig örök ifju erőkkkel éltesse, hogy sok és a mai napnál még tényesebb napokat élhessél.

Az ég áldása kísérjen utaidon!

A felhangzó lelkes éljenzés lecsillapulta után Vuchetich Endre átnyújtotta a diszalbumot, melynek alább következő szövegét a kerület 2090 választó polgára közül 1400 irta alá.

tét pont“, „Spartacus“, „Jó Fülöp“, „Szökött asszony“, „Királyfogás“, „Petneházy“ (Muszkán), és a „Komédiás“. Ugyanezen évben fordította le a „Művész neje“-t és az „Esernyő“-t a nemzeti színháznak; e mellett még teljesíté drámabíráói és színtanári tisztét, másodtitkár volt a Kisfaludy-Társaságnál és magyarázta az illusztrált Shakespeare-t.

*

Sok, de mulatsággal vegyes boszuságot szerztek Csikynek a titkos drámairók. Legtöbbje hizelgással fordult hozzá addig, a mig valami lehetetlenséget nem kért tőle s aztán esküdt „ellenségévé“ válott. Egyszer az egyik beállított egy csomó kézirattal. Mellette egy levél, a miben így irt: „Itt küldök egy kitünő szindarabhoz való anyagot. Az ára kétszáz forint.“

Ezeket az alakokat fölváltotta egy még mulatságosabb tábor. Nyakra-főre küldtek rossz darabokat a sokat tapsolt koszorushoz és ha nem kerültek színre (azt hitték, hogy kizárólag Csikytől függött ez), akkor legközelebbi új darabjának előadásakor föltámadt a vád, a plágium vádja és névtelen levelekben kisütötték, hogy Csiky ezt vagy azt a jelenetet az ő darabjából vette.

Éppen így volt ezzel Szigligeti is.

*

Egyik legfinomabb és legmulatságosabb bonmotja volt Csikynek a következő: A „Bozóthi Mártha“ első előadása ért véget a nemzeti színházban. A siker — mint em-

lekszünk — rendkívül zajos volt. Kevéssel az előadás után a szinpadról az udvarra jövet a szerző környezetéhez csatlakozott egyik német lap színreferense is, ki hizelgő bókokat mondott Csikynek a darab szépségei felől.

— Kérem, — magyarázgatta, — az a második fölvonás gyönyörű! Hanem a harmadik fölvonást én mégis másként csináltam volna meg!

— No, hiszen ön a második fölvonást is másképp csinálta volna meg, — válaszolá nagy derűséget keltve Csiky.

*

Csiky néha csak az utolsó órában vetette papírra a darab czimét. Mikor a „Vasember“-nél került erre a sor, oda szólott a másolónak:

— Nehogy „A vas ember“-t írjon, de azt sem, hogy „A vas ember“...

E figyelmeztetés után természetesen nem volt lehetséges semmi tévedés arra nézve, hogy a darab czime: „Vasember“ legyen.

*

Forró, mély ragaszkodásu érzés kötötte Csikyt aradi rokonaihoz. Nővére Csiky Ilka asszony, ez a jóságos urnő, ki Nachtnébel Ödön tekintélyes aradi ügyvéd neje, és öcsese Csiky Károly városi árvaszéki ülnök, viszont rajongó szeretetet éreztek nagyevű testvérük iránt, s mindig ünnep volt az a nap, mikor Csiky körükbe jött, hogy a legszigorubb visszavonultságban kizárólag köztük töltsön egy pár bizalmas napot.

Soha sem felejttem el azt a kedves napot, melyet a Nachtnébel ügyvéd muszkai kolnájában (nyárilak) töltöttem az akkor már nagynevű költő családja körében. A Csiky „Királyfogás“-át éppen akkor zenésítette Konti és egy pár szebb részletet a család már ismert belőle. Ebéd után kinn ültünk a verandán s éppen az új operetről lévén szó, Csiky odaszólott fiához, a kis hároméves Mundikához, hogy mutassa be, mit tud a „Királyfogás“-ból. A Mundika (ki most már kilencz éves), a költő kis mostoha leánykájával (a most már viruló szép leányyná fejlődött Ernával) aztán elkezdték az ismert szép kettőst énekelni.

„A nap is lehunnya szemét . . .“

Csiky könyvtől csillogó szemekkel hallgatta a kedves dalt, de csakhamar visszavonult az alsó kolnába és irta tovább „Petneházy“-t.

*

Egy pillanatig se tudott a darabjaira való gondoskodás nélkül lenni. Leghübb titkára és első bírálója mindig neje, Bakody Amanda urnő volt, ki magas intelligenciájával tudta követni férje szárnyalását és szeretetével bearanyozta egész családi életét. A nemes asszony, ki most ugy megtörve hordozza az özvegyi fátyolt, valódi nemtője volt Csikynek, kimondhatlanul boldoggá téve őt kis fiával, kinek még kedves, okos mondásait is jegyezte „Ödönke mondásai“ czim alatt és „A részeg inas“

A diszalbum valóságos remekmunka, melynek külsején Csávossy czimere van szépen kiemellirozva, a czimert a választás napjának felirata köríti („1892. január hó 28.“). Az egész pedig egy babérkoszoru által van körülfontva. Az album első lapján szép kivitelben a czimzés foglaltatik a következő szöveggel: „Nagyságos bobdai és csávossi Csávossy Béla párdányi országos képviselő és ház nagy urnak.“

Az albumfelirat a következő:

Nagyságos ur!

Szeretett képviselőnk!

A szeretet legteljesebb odaadásával diszíté önt fel, feltétlen bizalma kijelentésével kerületünk választó közönsége diszíté fel önt a tisztelet legnagyobb diszével, mert önnek minden ténye a valódi nemesség érzésével mindenkor a legteljesebb összhangba állott és mert ön soha sem fogadott és soha sem követett más gondolkozást.

Ön e nemes érzületét még akkor is tanúsítá midőn az ellenzék működése egy minden személyi tekintetet félretett ádáz harcban önnel szemközt elbukva, önnek a megbízólevél átadatott és ön ekkor, mikor még a harc zsvajának szenvedélyes echoi a felizgatott lelki állapotok hullámverését érzékenyen érintették az igazi gentleman nemes érzületét követve kijelenté, hogy átveszi a megbízó levelet, melyet a kerületnek ezuttali bizalomnyilvánítása önnek különösen drágává tesz, de átveszi ama ígéretével, hogy nem egy pártnak hanem az összességnek akar és fog képviselője lenni és tanúsítani fogja jóindulatát tekintet és minden keserűség nélkül keblében azokkal szemben is kik a küzdelem folyama alatt megválasztásával ellentétes óhajok beteljesülését kívánták. Így valóban csak is az igazán nemes férfi cselekszik.

Ezért e nemes ténye emlékére és fokozottabb tiszteletteljes szeretetünk jeléül teszi le ma ebben szerény zálogát kerületének választó közönsége.

Áldás kísérje bokros működését!

Sokáig éljen!

Csávossy Béla meghatottan válaszolt, megköszönve a kitüntetést, melyet nem

czimü darabját, mint szívéhez nőtt édes kincset örizte.

Neje egy izben megjegyzezte, hogy talán tulságos gyorsan írja meg egyik darabját a másik után, mire Csiky így válaszolt:

— Öt színházat is el tudnék látni ujdonságokkal.

És valóban, legalább hat-nyolcz új darabjának a vázlatát hagyta hátra részint csaknem egészen vázolt mesével, részint csak a főbb vonásokban odavetett pár sorban. Íróasztalának fiókja telve van jegyzetekkel, régi és új darabjaira vonatkozó tervrajzokkal. Halála napján, mintegy negyven sornyi vázlatban jegyezte föl legujabb színműtervét, mely egy erős motivumu népdramához hasonlít.

Fájdalom, ezek már csak drága ereklyék

*
Vadnay Károly, a „Fővárosi Lapok“ érdemes szerkesztője és Csikynek Bartók Lajossal együtt legmeghittebb barátja, azt írta meleg hangu, szép nekrológiában, hogy Csiky Gergely 1881. deczember 24 én levélben kéré őt sürgösen arra, hogy még aznap délután legyen egyik tanuja a háznál végbemenő esküvőn. Maga Csiky a levélben pedig a sietés okául azt adta, hogy menyasszonya beteg és ez állapotában egy pillanatra se akarja magára hagyni, és hogy nála maradhasson és ápolhassa, egész csendben aznap megtartják az esküvőt.

várt, de mely így annál jobban esik szívének. Iparkodni fog a beléje helyezett bizalomnak megfelelni.

Végül meghívta a küldöttség tagjait délután 3 órakor ebédre a Drechsler-féle vendéglőbe.

A „Nemzet“ élezel.

A nagykomolyságu „Nemzet“ olykor elunja önmagát és megirigyl az apróbb lapocskákat, a melyek szellemmel dolgoznak, meg élezel. Ilyenkor aztán a lap korifeusai belátják, hogy egyik-másik hasába valami humort, élezel kellene „fektetni“ és mivel hogy az a ház körül nem igen kerülközik, nekiesnek a vidéki lapoknak, s azokból böngésznek szemelvényeket, mivel hogy abban a véleményben vannak, hogy a vidékiek nagyon nevétségesek és ők nagyon tökéletesek.

Tegnap ránk került a sor. A mi kis lapunkból böngésztek ki a humort, s számos fölkiáltó jel kíséretében közölték a minap megjelent hírlököt, a melynek „Jön a cirksusz!“ volt a címe, s a melyben tréfásan írtuk, hogy „valóságos“ cirksusz érkezik „igazi“ lovakkal.

Hát az igaz, hogy azt a hirt a „Nemzet“-en kívül nem vette komolyan senki, mert nem is volt olyképen megírva. Az is igaz, hogy nagyon kevés helyismeretre és nagyon sekély fölfogásra mutat, ha valaki Nagybecskerek város közönségét az intelligencia olyan csekély fokán képzei, hogy az egy vándor komédiás, kardnyelő és bakugráló csoport mutatványait „pazar“ élvezetnek hiszi.

Hanem hát mindegy. Elhitték rólunk is és közönségünkön s kollegiális szeretettel igyekeztek bennünket nevétségesé tenni az olvasóközönség előtt.

Megnyugsunk tehát abban, hogy baklövést követünk el.

Megnyugsunk, de vigasztaljuk magunkat azzal, hogy a „Nemzet“ sem volt mindig ment a baklövéséktől.

Élénken emlékezünk még arra, a mikor a „Nemzet“-nek egy mély humoru belmunkatársa, a mikor Bismarck egy nagy beszédét fordította, a beszédnek ezt a kitételét: „Glauben Sie, ich habe meinen Sohn nach London geschickt um dort Handel zu suchen“, így fordította le: „Azt hiszi ön, hogy én az én fiamat azért küldtem Londonba, hogy ott csirkéket fogjon?“

Arra is emlékszünk, hogy mikor Stanleynek, a híres Afrika-utazónak halálhíre elterjedt, a „Nemzet“-nek egy, a lexikonok fordításában versatus

Csiky e levele egész rejtély. Özvegye, mely gyászában is jól emlékezik arra, hogy a kérdéses napon a nagy író, rendkívül levert vala és nagyon elhagyatottnak érzé magát. Akkortáiban nehezedett reá egy közeli rokona- és édesanyja halálának gyásza. Borus sejtelmek gyötörték.

— Érzem, hogy valami történik velem, — mondá menyasszonyának, — szeretném, hogy rossz esetre nevémet viselve hagyjam itt...

Ekkor kérte ő az esküvő megtartását menyasszonyától és így lett az napon életének legszebb karácsonya.

*

A közönség iránt nagyon hálás volt mindig, a sok kitüntető szeretet nyilvánulásainak miatta. Most legutóbb, valóságos izgalom lepte meg, midőn a Prielle Kornélia jubileumán a „Nagymama“ előadása alatt oly sokszor kitapsolták. De ismert szerény sége mindig kész volt valami csekély okkal kisebbiteni a személyének szolt kitüntetések. Ez alkalommal is, midőn a jubilaris előadás után neje a sokszori kihívást fölémilité, tréfával válaszolt:

— Bizonyára örülnek ők is annak, hogy így megfogyva látnak...

munkatársa egy másik Stanleynek az életrajzát írta ki, a ki tagja volt az angol főrendi háznak, és soha életében nem volt Afrikában. Egyébként akkor már régen meg is halt.

Az is a „Nemzet“-tel esett meg, — igen jól tudjuk, — hogy egyik munkatársa, a ki elég ügyes népszínműveket is ír, egy Bécsben megessett rablókaland alkalmával, a táviratnak ezt a kitételét: „Die Feder des Claquehutes“, úgy értette, hogy az Claquehutes Frigyes ur, s mivel hogy e kalap rugói tartották fel a rabló csapásait, a „Nemzet“ olvasóinak olyképen magyarázta meg a dolgot, hogy Claquehutes Frigyes ur volt az, a ki a kellő pillanatban előugrott, s hősiesen önfeláldozással fogta fel a rabló csapásait, megvédeve ilykép a megtámogatottat.

A „Nemzet“ volt az is, mely a budapesti rabsegélyező-egyesületnek egy oly üléséről referált ötven sorban, a mely ülés csak a következő héten tartatott meg.

Igenis, mindezeket a nagykomolyságu „Nemzet“ követte el, mely ma fölényes gunnyal élezel ki bennünket.

Csak folytassa tovább!

Claquehutes Frigyes szelleme lebegjen tettei felett!

HIREK.

— Rónay Jenő főispán vasárnap este Budapestre utazik, honnan kedden reggel tér vissza Nagybecskerekre.

— A jegyzői tanfolyam zárvizsgái. A torontálmegyei községi és körjegyzői szaktanfolyam 1891/2. évi zárvizsgái folyó hó 25., 26. és 27-ik napjain mindannyiszor délután 6 órakor fognak megtartatni a községi népiskola épületben levő tanhelyiségében, mely vizsgára az érdeklődő közönséget szívesen látja az igazgatóság.

— Uj vásártér. A törvény értelmében az országos vásár nem tartható meg többé azon a helyen, ahol dédeink ették a jó gesztenyéket, és itták a jó ürmöst, hol évtizedeken keresztül a szerelmes imádotját saját szívének kívül még egy mézeskalácsos szívvél is megajándékozta, s a hol a puszerlikat krajezárokért vásároltak az emberek, — hanem el kell mennie olyan tere, mely nincs házaktól körülvéve. Így parancsolja ezt a törvény. A kiküldött bizottság két helyet tart arra valónak. Az egyik a régi pályaudvar melletti mező, a másik a gradnucizai kapu mellett elterülő legelő. Mindkettő mellett és ellen lehet érveket felhozni. Nézetünk szerint az utóbbi volna legalkalmasabb, mivel nem kellene a marhát a fűtezán és a főtéren végig hajtani, a mi pedig elkerülhetlen volna, ha az új vásártér az indóház mellé teszik.

— Délmagyarországi kárpátgyesület. Hoffenreich Mór dr. marillavölgyi fürdőorvos aláírási ivén tavaly sokan jelentkeztek, kik hajlandók lettek volna a kárpátgyesület Délmagyarországon létesítendő osztályába belépni. Minthogy azonban ezen délmagyarországi osztály nem alakult meg, az aláírók legnagyobb része a Budapest székhelylyel alkotott Magyar turista-egyesülethez, mint délmagyarországi osztály csatlakozott. Egy Hoffenreich dr., Stassik Ferencz dr. és Poroszkay Béla urak által aláírt körlevélben felkértek mindazok, kik annak idején az aláírási ivet aláírták, szíveskedjenek május hó 15 ig Hoffenreich Mór dr.-hoz intézendő levélben nyilatkozni, hogy vajjon aláírásukat a Magyar turista-egyesülethez való csatlakozásra érvénynyel bírónak szabad-e tekinteni. A mennyiben a mondott határidőben nem nyilatkoznak az aláíró, az olybá vétetik, hogy az illető a Magyar turista-egyesület tagja kíván lenni. A Magyar turista-egyesület délmagyarországi osztályának tagsági díja évenként 3 forint.

— Veszett kutya kóborolt tegnap az aradáci utcán, s megmarta Steinmetz Antal inasát. A szerencsétlen fiú a mai nap folyamán a budapesti Pasteur intézetbe szállították, gyógykezelés végett.

— **Kifogott holttest.** A Begából a tegnapi nap folyamán egy felozlásnak induló holttestet fogtak ki, melyet a kórházba szállítottak. A megejtett vizsgálat során kitűnt, hogy a holttest Vogl Jánosé, a ki Linyácsky orvosnál állott szolgálatban s néhány hét előtt eltűnt. Az eltűnésről annak idején mi is adtunk hirt. A szerencsétlen ember epilepsiában szenvedett s valószínűleg egy ilyen roham alkalmával bukott bele a Begába, a hol halálát lelte.

—x— **Tartós gyógsiker.** Fájdalmas csúznál, a derék-, testrészek és a forgó köszvényes bántalmainál a „Moll-féle francia borszesz és só“-val való bedörzsölés sikerrel használtatik. Egy üveg ára 90 kr. Szétküldés naponta utánvétellel Moll A. gyógszerész, cs. és k. udv. szállító által Bécs, I., Tuchlauben 9. Vidéki gyógszertárakban és anyagkereskedésekben határozottan Moll-féle készítmény kérendő az ő gyári jelvényével és aláírásával.

—x— **A Magyar-francia biztosító részvény-társaság.** Beniczky Ferencz ur ő Nagyméltósága elnökle alatt folyó évi április hó 16-án tartá rendes közgyűlést. Az előterjesztett igazgatósági jelentésből a következő figyelemreméltó adatokat idézzük: A tüzbiztosítási üzletben a díj- és illeték-bevételek 4.083,248 forintot; a jégbiztosítási üzletben 403,155 forintot, a balesetbiztosítási üzletben 49,180 forintot és az életbiztosítási üzletben 746,824 forintot tettek. Az összes díjbevétel volt 5.282,407 forint. Valamennyi ágazatban kiadott, mint viszontbiztosítási díj 1.578,826 forint; károkért fizetett, a tüzbiztosítási üzletben 1.927,069 forint, a jégbiztosítási üzletben 406,619 forint, balesetbiztosítási üzletben 6,616 forint, az életbiztosítási üzletben 213,005 forint, összesen 2.553,309 forint. A társaság bevételei az intézeti házak jövedelméből, kamatokból, az értékpapírok nyereségéből és különféle jövedelmekből 272,182 forint tettek: az intézet tartalékainak összege 5.111,581 forintra emelkedett. A díjkötelezvény-tárca 7.554,261 forintot tartalmaz. Az életbiztosítások tőkében és járadékokban 18.773,835 forintot képviselnek. A társaság fennállása óta kártérítésekért több mint 54 millió forint fizetett készpénzben. A 65,003 forintot tevő nyereség nem lesz kiosztva, hanem 17,760 forint a kétes követelések 50,000 forintra emelésére, továbbá 18,312 forint a tőke tartalék 170,000 forint emelésére fordítatik és 28,930 forint új számlára átvitetik. A társaság biztosítéki alapjai 6.860,519 forint 29 krt tesznek. A közgyűlés elé terjesztett jelentésből és számszámadásokból megelégedéssel konstatáljuk, hogy ezen hazai intézet üzlete folyton örvedetesen fejlődik és terjed és hogy a szolid és takarékos üzletkezelés jövőben bizonyára még fényesebb eredményeket fog felmutatni.

Irodalom és művészet.

Színház.

Az operettek királynője, az örökifjú „Börgegér“, Straussnak legjobb műve tegnap este teljesen üres ház előtt került színre. Valljuk meg egészen őszintén, hogy az előadás nem is érdemelt jobb sorsot. A mi jó volt azt ezuttal a gyengébb nem vette vállaira. Bácskai Julcsa igen szép és elegáns Rozalinda volt, éneke is, egy kis malörtől az első felvonásban eltekintve, teljesen kielégített. Adélt Juhász Ilona énekelte igen kedvesen. A többi szereplők bizonyára igen szívesen veszik, ha róluk ezuttal nem emlékezünk meg.

Táviratok.

A képviselőházból.

Budapest, április 23. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A képviselőházi ülésén a napirend előtt, Csánády Sándor a határozatképesség megállapítására nézve a névsor felolvasását kérte. Erre hosszas vita támadt, melynek eredményeül a névsorolvasást mellőzték és a határozatképességet konstatálták.

A napirend következtén, tárgyalatott a belügyi tárca költségvetése, melynek során Ivánka Oszkár, Horváth Gyula, Heifly Ignác zárbeszédre Szapáry Gyula gróf miniszterelnök zajos hatás mellett válaszolt, visszautasítva Horváth Gyulának azt a gyerekes gyanúsítást, hogy ő az elnököt tegnap szemhunyorgatással (!) dirigálta a Balogh-ügyben. Erzsébet város zárgondnoksági ügyére nézve a kormányelnök kijelenté, hogy az illetékes alispán már kilencz ízben tett ez ügyben jelentést, és így utasítani kellett a főispánt a vizsgálat megejtésére, mely fölötté bonyolult volt és sok ideig tartott. Ha az ellenzék a közigazgatásnál oly sokszor emlegeti a visszaéléseket, ezt csak azt bizonyítja, hogy a reformra nagy szükség van.

A többség erre elfogadta a tételt. A részletek tárgyalásának kezdetén, Bokross Elek alelnök foglalta el az elnöki széket, és Olay nyomban fölállott és utalva a tegnapi esetre (Bánffy báró elnök sárga kabátban ült helyére), föl hívja Bánffy elnököt, hogy fekete kabátban elnököljön. (Viharos derűtség.) Bokross elnök figyelmezteti Olayt, hogy föl szólalása nem ide tartozik. Olay tovább beszél és beszéde folyamán azt a megjegyzést kockáztatja, hogy a Bácskában a Tisza-éra alatt tizenöt évig szabadon loptak.

Bokross Elek elnök a jobboldal zugó helyeslése közben és harsogó rendre! rendre! kiáltásaira perczekig tartó csöngetés után, szónokot rendreutasítja.

Olay kijelenti ezután, hogy undorító adatokkal bir állításai igazolására és ha a kormányelnök szigorú vizsgálatot nem indít, nyilvánosságra hoz mindent.

Sima Ferencz minden okadatoltság nélkül való, unalmas beszéde után, Pázmándy Dénes a Radetzky-szobor leleplezése ügyében interpellált, kifejtvén, hogy a szoborbizottságnak a Házhoz intézett föl hívására többen elmennek a képviselők közül az osztrák generális szobrának a leleplezési ünnepélyére. Fölhozza Aradot és Marosvásárhelyt (a tizenhárom vértanu és Bem szobrának ünnepét), hova a ház nem küldött képviselőket.

Szapáry Gyula gróf nyomban válaszolt az interpellációra és kifejtette, hogy a Radetzky működése tisztán katonai vala és ő maga egyébként jóindulattal volt a magyarok iránt. A meghívás való, de valótlan az az állítás, mintha a ház tagjai hivatalosan jelennének meg a szobor-

leleplezésen. Privatim bárki elmehet. (Helyeslés jobbról.)

Vaszary primás római utja.

Budapest, április 23. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A „Neue Freie Presse“ szerint, Vaszary Kolos római látogatása alatt nyilvánvalóvá lett, hogy a pápa a sokat emlegetett 68-iki törvénycíkket vonakodik elismerni, de eltűri. Más verzió szerint a hercegprimás azon terve, hogy az elkezesztelések kérdésében a római kuria és a magyar kormány közt egyetértést hozzanak létre, hajótörést szenvedett.

A kolozsvári egyetem.

Kolozsvár, április 23. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Csáky Albin vallás- és közoktatásügyi miniszter az itteni egyetemi tanácsot leiratban értesítette, hogy a jogi fakultás és a könyvtár számára új épületeket épített. A költségek már az 1893-diki költségvetésbe felvételnek. A miniszterium szakközegei a jövő héten Kolozsvárra mennek helyszíni szemlét tartani.

Uj gymnázium.

Dunaföldvár, április 23. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Orosz Endre főszolgabíró elnökle alatt itt a tegnapi tartott képviselő testületi gyűlésen százezer forintot szavaztak meg egy gymnázium felállítására. Eddig már magánaton is begyűlt 12.000 forint.

Szerb püspökség Budapesten.

Temesvár, április 23. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Itteni irányadó szerb körökben komolyan foglalkoznak ama tervvel, hogy a budai szerb püspökséget a szintén üresedésben levő ujvidékivel egyesítve, Budapesten új püspökség létesíttessék. Ebből mintegy 20,000 frt évi megtakarítás várható, mely összeg a Budapesten létesítendő pap- és tanítóképző intézet fenntartására fordíthatnék. Ez az intézet arra lenne hivatva, hogy magyar érzelmű papokat és tanítókat képezzen a hazai szerb lakosság részére.

Agyonlőtt altiszt.

Budapest, április 23. án. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Temesvárról sürgönyözik, hogy ott tegnap délután az ujonczok fegyvergyakorlatánál nagy szerencsétlenség történt. Wagner Ferencz nevű altiszt ugyanis a fegyverforgásokat gyakoroltatta az egyik ujonczzal, a ki még gyakorlatlan volt. Az altiszt odaállt elé s úgy magyarázta a fogásokat s hogy jobban tudjon czélozni, a saját fejét adta célpontnak.

A fegyverben rendesen a gyakorlati főtöltény van, most azonban, hogy, hogy nem, éles töltény került bele, a mit sem az altiszt, sem az ujoncz nem tudott. Midőn az altiszt „tüzet“ vezényelt, a fegyver eldőrdült s az altiszt átlőtt fejével rogyott össze. A golyó Wagner balszemén hatolt be, s átfurta a fejét.

Ujabb postalopás.

Budapest, április 23. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Szegzárdról sürgönyözik, a bonyhádi postáról e hó 21-én éjjel egy 8000 frt tartalmu szekrényt elloptak. Az eset Bonyhádon nagy igaztottságot kelt. A csendőrség erélyesen vezeti a nyomozást Budai csendőrhadnagy vezetése alatt.

Közgazdaság.

A budapesti gabnatözséről.

Budapest, ápril 23. (A „Torontál” eredeti távirata.) Buzát ma ismét sürgősen kínáltak, a vételkedv azonban tartozkodó maradt. 20000 mmázsa forgalom mellett az effektív buza ár 10 krral lejjebb jegyez. Egyéb terményben nincs forgalom, az irányzat lanyha. — Heti buzaszállítás 72700 mmázsa melyből 19816 mmázsa kelt el.

Határidő-üzlet:

Buza tavaszra 8.80—85.

Buza május—jun. 8.60—65.

Buza őszre 8.21—23.

Zab tavaszra 5.40—45.

Zab őszre 5.50—52.

Káp-repcze 12—12.10.

Tengeri május—jun. 4.86—4.88

Vegyes közlemények.

— Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok. 1892. április 22. Hizott sertés árak: I. Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 klgrammon felüli sulyban) 45 $\frac{1}{2}$ —46 krig. Öreg közép (páronként 300—400 klgr. sulyban) 44 $\frac{1}{2}$ —45 kr. Fiatal nehéz (páronként 320 klgron felüli sulyban) — 47 krig. Fiatal közép (pkint 251—320 klgr. sulyban) 46—47 krig. Fiatal könnyű (páronként 250 klgrig terjedő sulyban) 47—47 $\frac{1}{2}$ krig. — II. Magyar szedett: Nehéz (pkint 280 klgron felüli sulyban) 45 $\frac{1}{2}$ —46 kr. Közép (páronként 220—280 klgr. sulyban) 46—47 krig. Könnyű (páronként 220 kilogrammig terjedő sulyb.) 47—47 $\frac{1}{2}$ krig. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 klgron felüli sulyban) 46—46 $\frac{1}{2}$ krig. Közép (pkint 220—260 klgr. sulyban) 46—46 $\frac{1}{2}$ krig. Könnyű (pkint 220 klgrig terjedő sulyban) 45 $\frac{1}{2}$ —46 $\frac{1}{2}$ krig. Sertéslétszám 1892. április hó 20-án volt készlet 144585 drb. 1892. apr. hó 21-én felhajtott 471 drb. — 1892. ápril hó 22-én elszállított 2219 drb. 1892. apr. hó 22-én maradt készletben 142837 drb. — A hizottsertés üzletirányzata: Az üzlet változatlan.

REGÉNY-CSARNOK.

Irén.

Regény.

— A „Torontál” számára írta: —

Scossa Dezső.

(5-ik folytatás.)

Hangja elhalt s hosszú szempillái bágyadtan csukódtak nagy szemekre. Az ügyvéd bámulva nézte szépségét.

Ne higye asszonyom, hogy a fiatal embert vagyona elvesztése valami nagyon bántja, — mondá kis szünet után. — Sőt azt hiszem, nem is törődik vele. Akik őt ismerik, úgy mondják, mindig oly közönyös volt a saját jólléte iránt, s mindig olyan ideákat hajszolt, amik a kor reális gyermekeit mosolyra ingerlik. Nőül vette, akit szeretett s most csinos külvárosi lakásában boldogan él s a világ zaja nem hat be hozzá. Az ilyen polgári életben nem teremnek regényes hajlamok s amit tanácsolhatok, csupán az, hogy nagysádnak sem kell törőnie vele.

Irénnek láthatólag jól estek az ügyvéd szavai, felvetette szeméit s mintha valami jó eszméje támadt volna, gyorsan beszélni kezdett.

— Hátha nejjének adnám, amit ő visszautasított? Ezt nagyon szeretném megtenni!

— Nem tartom jónak. A fiatal ember, aki önmaga iránt annyira szigorú, nejjének sem engedné elfogadni azt, amit ő már egyszer visszautasított. Egyébként is neje teljesen férje akaratának osztályosa. Neki nincs vágya, ninesenek igényei!

— Ugy szólván nem is ismerem. A viszály, amit házassága atyja közt és közte teremtett, kellemetlen volt ugyan reám nézve is, de én szemet hunytam.

— Hm! igen csinos, kedves asszonyka. Csaknem gyermek még, — vetette oda az ügyvéd, inkább csak hogy mondjon valamit.

— Boldogult férjemnek pedig sehogysem volt inyére ez az összeköttetés. Ő is oly vasakaratu, nyakas ember volt, mint a fia s minthogy az ellenszegült atyja akaratának, a szakadás, fájdalom bekövetkezett közöttük. Egyébiránt, a meddig az ifjú házások között a szerelem mindent pótol, majd csak élnek, de ha tudomásomra jut, hogy bármiben is hiányt szenvednek, elhatározott szándékom megújítani ajánlatomat.

Irén kezébe vette az asztalkán fekvő iratesomagot. Az ügyvéd felkelt, hogy azokat magyarázza.

Pénz és értékpapir egész halmaz feküdt az asztalkán s azok rendezése sok ideig eltartott. A szép özvegy szórakozottan hallgatta az ügyvéd szavait s a rodusi oszlop-ról hozzáhajló azalea leveleit elkapva, vékony szeleteket tépett azokról.

Teljes bizalmát birta a fiatal ügyvéd, a kit e szerencsére sokan irgyeltek. És a míg az egyes iratesomagok darabjait felolvasta s azokat újból szép sorjába egymás tetejébe rakta, teljesen meg lehetett nyugodva, hogy az a sok eladási és bérszerződés, kötvény, hatósági engedély, számadás és mérleg a legpontosabban vannak elkészítve.

De ezek egyike sem volt olyan, a mi a fiatal asszonyt érdekelhette volna. Ha a fiatal ember felé tévedt is tekintete, inkább annak szöke fürteit nézte. A nagy álló-óra ütött. Irén türelmetlenül nézett körül s az ügyvéd tudta, hogy ilyenkor az audienciának vége, tehát sietnie kell előterjesztésével befejezésével, felkelt tehát és távozott, az újabb teendők ellátására felhatalmazva.

Az irományok egy része ott maradt. Alig csukódott be mögötte a kézzel kiveret szárnyas ajtó, a szép asszony is felkelt és mosolygó arczezal hajolt az irások fölé.

A hír, a mit ügyvéde hozott, kellemesen lepte meg. Nem merte hinni, hogy mostoha fia, a kit a végrendelet megfosztott dus örökétől, ily könnyedén belenyugszik sorzába s közönyösen nézi, hogy ő, a ki iránt mindig ellenszenvet mutatott, élvezze a birtokok és házak gazdag jövedelmeit. Érezte ugyan, hogy ebben az eljárásban van valami lealacsonyító, valami megvető, de e perczben csak annak a behatása alatt állott, hogy nem kell támadását tartania.

Kiváncsian vette kezébe kezeirását és nézte ismert erőteljes vonásait. Homloka elborult, a míg azt olvasta, — nem lehetett nyugodt. Pedig mind ez a kincs, ez a gazdagság övé volt, — egyedül, osztatlanul az övé. Szemei az ezüst és aranyneműekkel megrakott üvegszekrényektől révedezve jártak a tükörrel maszkírozott vas pénzszekrényig, a melyben az értékpapírok és pénz halomra gyűltek Sziklai Tamás visszavonult életmódja folyamán.

Nem érte-e el minden vágyát, lehetett-e kivánsága, a mit nem teljesíthetett volna? Nem volt-e ez a fény, ez a káprázatos gazdagság egyedüli eszménye már akkor is, a midőn mint szegény árva a gazdag aggyastánhoz került? Nem áldozott-e föl mindent kezdettől fogva, hogy ezt megszerezze?

A szenvedés sötét képei, a kín, tépelődés és kétség, a mibe mindez került, mindig előtte lebegtek. Sokkal kevesebb idő telt el azóta, semhogy feledhette volna azokat. Ott állt a szép nő a virágtartó mellett, a semmisségbe bámulva, mialatt lelkének fölföltökölő vádjával küzdött, enyhítve, szépitve a maga megnyugtató végett tetteit.

Ah! ez az örökös harcz, a mit magába kellett fojtania, megsemmisítéssel fenyegette erejét. Voltak pillanatok, mikor fejéhez kapott, azt hívén, hogy annak szét kell repednie, hogy meg kell örülnie!

Gyűlölni kezdte szülei emlékét, ha eszébe jutott az elhagyatottság és szegénység, a mely sorsát a maga kezébe tette. Gyűlölte az embereket, a kik az elhagyatott árvát megvetéssel sujtották, gyűlölt mindenkit, a ki szenvedéseit látta s küzdelmeinek tanuja volt.

Ártatlannak érezte magát s mindent szomorú helyzete következményének tartott. Fel kellett áldoznia szívének legszentebb érzelmeit, le kellett küzdenie nőiségét, hogy biztosítva magának a létet, a szegényítő munka, a megalázó függés nélküli létet, mert mást nem ismert, másra nem tanították. Hát oka volt-e ő mindennek?

Mikor Sziklai Tamás házába került s a háztartás összegeiből mohó kapzsisággal kezdett tőkét gyűjteni magának, úgy hitte, ez az egyetlen út, a mely célját elérhetővé teszi. Aztán étvágya egyszerre megnőtt. Most már mindent akart birni s kaczagva szórta szét együgyűnek vélt fukarsága nevésegesen csekély gyümölcseit. Kész terve fogamzott, a mint először meglátta Sziklai Lajost. Magának akarta megszerezni őt s az atyának fiáért hízeltget.

Sziklai Tamás óhajtotta ezt a frigyet. Az eszes, szép leány jól illett volna össze fiával, a ki nem szorult arra, hogy vagyont keressen. De az ifju nem érzett vonzalmat a leány iránt, kit önzőnek, számítónak és hidegnek ismert. Nem akart hát tudni semmit arról a szövetségről, a mit atyja tervezett számára. Nem akart tudni még akkor sem, mikor az kényszerítő eszközökhöz nyult, sőt mivel tudta, hogy atyja tervei honnét származnak undorral és gyűlölettel kezdett viselkedni Irén iránt, a kinek könyeit hazugoknak, szerelmét szemfényvesztésnek tartotta.

A leány előtt nem maradhatott az titok, az atya és fiu közötti levelezést ismerte és aggodalommal töltötte el szívét, hogy legszebb tervei ily kevéssé sikerültek. De a felkeltett étvágyat nem tudta elfojtani többé. Most már minden áron meg kellett szereznie a vagyont. Irtózott a gondolattól, hogy ha Sziklai Tamás meghal, újra elhagyatva lesz, hogy szegényen és szomoruan kell élnie. Ah! semmitől sem rettent vissza többé, hogy ezt megakadályozhassa.

Sátáni terv fogamzott meg agyában. — Eleinte undorral fordult el attól, de azután hamar belátta, hogy egyetlen mentőeszköz sincs hátra számára — és az öreg Sziklai nejjévé lett.

Szörnyű idők voltak, sok-sok szenvedéssel telve, a mik erejét tönkrevéssel fenyegették.

A fiu került az apai házat, a hol az új asszony új életet kezdett. Lehetett-e rossz néven venni, ha a társaságban igyekezett feledni szerencsétlen életét? Mert hogy igazán szerencsétlen volt, azt maga leginkább érezte. Öreg férjének kora és betegsége sokkal világosabban álltak előtte, semhogy pillanatra is megszabadulhatott volna a rögeszmétől, hogy célja csak félig van elérve mert férje halála után minden kincs és gazdagság a fiura száll vissza — a kit — bármint igyekezett is, nem birt az atya szívéből egészen számkivetni. (Folyt. köv.)

Nyiltér.*)

Fekete, fehér és színes selymeket méterenként 45 krtól 16 frt 65 krig sima és mintázott mintegy 240 különböző fajta és 2000 különböző színben szállít, megrendelt egyes öltönyökre, vagy végekben is postabér- és vámmentesen **Henneberg G.** (cs. kir. udvari szállító) **selyemgyára Zürichben.** Minták postafordulóval küldetnek. Svájcba címzett levelekre 10kros bélyeg ragasztandó. (30, -14)

Butorszállítás és költözködes.

*) Az e rovat alatt közöltéret nem vállal felelősséget a szerk.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájjer Lajos.

Főmunkatárs: Jurkovics Aladár.

H i r d e t é s e k.

152. sz. 1892.

(173—1.1)

Árverési hirdetmény.

Alólírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. tczikk 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a perlaszi kir. járásbíróság 1892. évi 91. számú végzése következtében dr. Kis János ügyvéd által képviselt Grünbaum Vilmos nagybecskereki lakos javára, Tyurcsity Péter tomaseváci lakos ellen 200 frt s jár. erejéig foganatósított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 353 frt 30 krra becsült butor és ágyneműek, továbbá 2 ló és egy kocsiból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a perlaszi kir. járásbírósnak 152.-1892. számú végzése folytán 200 frt tőkekövetelés, ennek 1891. évi ápril hó 5-ik napjától járó 6 százalék kamatai és eddig összesen 49 frt 63 krrban bírólírag már megállapított költségek erejéig Tomaseváczon adós házánál leendő eszközlésére 1892. évi ápril hó 27. napjának, délelőtti 9 órája határidőül kitzetetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. tcz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Perlasz, 1892. április 4.

Engl Zsigmond,
kir. járásbíróági végrehajtó.

Margit

GYÓGYFORRÁS

MAGYAR SELTERS.

Borral használva a legegészségesebb ital.

Van szerencsénk teljes tisztelettel tudatni, hogy Margit telepünkön a „Margit“ (Magyar Selters) gyógyviznek eddig is legujabb rendszerű kezelését újra tökéletesítettük. Gyógyvizünket új czimkével ellátott új alakú, az eddigieknél erősebb üvegekben, a viznek változatlanul maradását biztosító és dugaszolással és ónkupak-elzárással hozzuk forgalomba, mely újításra szives figyelmét felhívjuk.

Dr. Karlovszky utóda
a Margit gyógyforrás igazgatósága.

Orvosi bizonyítványok.

1892.

Dr. KORÁNYI FRIGYES,

kir. tanácsos, egyetemi tanár, a budapesti m. kir. tud. egyetem I. belgyógyászati kórodájának igazgatója.

A Margit (Magyar Selters)-gyógyvizet sokszorosan használván, úgy magángyakorlatomban mint a vezetésem alatt álló egyetemi kórodán azt jó hatásának találtam: a nyákhártyák, főleg a gyomor és légutak nyákhártyáinak hurutos bántalmainál. A használatban levő egyéb vizektől, melynek a Seltersi, Radein, Vichy stb. különbözik e viz csekélyebb szabad szénsav tartalmánál fogva, s azért oly esetekben, midőn vérzések lehetősége forog fenn vagy a vérkeringési szervek izgatásától kell tartani, a szénsavdúsabb vizek fölött előnnyel bír.

Dr. KÉTTY KÁROLY,

egyetemi tanár, a budapesti m. k. tud. egyetem II. belgyógyászati kórodájának igazgatója.

A „Margit“ (Magyar Selters)-gyógyforrás vizét, mely a tiszta szikéleges ásványvizek sorába tartozik, részint magángyakorlatomban, részint a vezetésem alatt álló egyetemi belgyógyászati kórodán, hosszú idő óta használom, s azt a gyomor, belek, húgyhólyag, főleg pedig a légzőszervek hurutos bántalmainál legjobb eredménnyel alkalmaztam. E viz más hason vegyi összetételű vizek közt, mint a Seltersi, Gleichenbergi, Giesshübli stb. kisebb szabad szénsav tartalmánál fogva bir előnnyel.

Kizárólagos
főraktár

ÉDESKUTY L.

cs. és kir. és szerb. kir.
udv. ásványviz-szállítónál

Budapesten, Erzsébet tér 8. sz.

Ugyiszintén kapható minden gyógyszertárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

(54—12.4)

Árverési hirdetés.

Damaszkin János tulajdonát képező Istvánvölgyön (Hajdusitza) Torontál-megyében fekvő körülbelül 56, részben üres, részben lakházakkal ellátott házhelyek, — továbbá különféle butorok és lószerszámok — és végre körülbelül 12.475 liter bor, részben fehér, részben vörös, 1875., 1876., 1878., 1888., 1889-iki aratás, — és 3135 liter pálinka önkéntes nyilvános árverésen készpénz fizetése mellett a legtöbbet ígérőnek eladni fognak.

Az árverés 1892. évi május hó 20-án és esetleg a reá következő napokon, d. e. 8 órakor fog Istvánvölgyön a volt kezelői lakban megtartatni.

Bővebb felvilágosítás nyerhető itt Temesváron az alólírottnál, továbbá Damaszkén Arsen, vagy az uradalmi ispán Wisovacz Antal uraknál Istvánvölgyön.

Temesvár, 1892. évi ápril hó 7-én.

Dr. Dimitrievits Szvetozár,
ügyvéd, Temesvár, Belváros, Merczy-utcza 101. szám.

(163—3.2)

H i r d e t é s e k

felvétetnek a „Torontál“ kiadóhivatalában.

Cs. és kir. szab. osztr.
„Phönix” biztosító társaság.
 (Alapított 1860-ban.)
Jutányos jégbiztosítás.
 Társaságunk mint minden évben, egy most is a **lehető legnagyobb előnyökben** részesíti feleit. Netaláni károk gyorsan, méltányosan és igazságosan számíttatnak fel és fizettetnek ki. (157—2.2)
 Bővebb felvilágosításokat készségesen ad és nyomtatványokkal díjmentesen szolgál tisztelettel alólírott, valamint minden községben létező ügyünköségünk.
 A cs. és kir. szab. osztr.
„Phönix” biztosító társaság
 főügynöksége Nagybecskerekén:
Deutsch Gyula.

Csuz, köszvény, tagszaggatás, fejfájás, csipőtájdalom, hátfájdalom stb. ellen legjobb bedörzsölés a Richter-féle
Horgony-Pain-Expeller.
 Több mint 20 év óta a legtöbb családban ismeretes mint fájdalom-ennyitő szer és majdnem minden gyógyszerárban kapható 40 és 70 krért. Minthogy utánzások léteznek, ennél fogva mindig határozottan:
„Horgony-Pain-Expeller”
 kérendő. (12b—15.8)

1891 Zságráb 1891 Temesvár aranyérem.
KWIZDA-féle
Korneuburgi barom-tápláló-por
 lovak, szarvasmarhák és juhok részére.
 Közel 40 éve annak, hogy a legtöbb istállóban a legnagyobb eredménnyel használják, etvágytalanság, rosz emesztés ellen, a tehennél a tej javítása és szaporítása érdekében; hathatósan előmozdítja az állatok természetes ellentálló képességét a ragados betegségek ellen.
 1/1 doboz ára 70 kr., 1/2 doboz 35 kr.
 A vásárlásnál tessék ügyelni a védőjegyre és határozottan **Kwizda Korneuburgi barom-tápláló-por**t tessék kérni. Valódi kapható a gyógyszerészeknél és droguistáknál.
Főraktar: KWIZDA JÁNOS FERENCZ.
 cs. és k. osztr. és kir. román udv. szállító, körgyógyászorész. Korneuburgban Bécs mellett. (5311—15.4)

Rendkívüli fontos találmány gyengeség ellen!
Férfiaknak!
 A cs. és kir. szab. Potentator-ral gyógyulhatnak férfiak rögtön, tartósan és utóbajok nélkül, még oly esetekben is, hol semmi sem használ; még több évi gyengült v. elveszett erő is helyreállíthatik (külsőleg észrevehetően, garantizott ártalmatlan, izgalom nélküli, kellemes gyógymód). Hires tanárok elismerő nyilatkozatai, legmelegebb orvosi ajánlások és alaposan kigyógyultak ezernyi hálaíratái érdekelnek nélkül tanácsolják a cs. és kir. szab. Potentator alkalmazását. Maradandó eredmény. A küldés és csomagolás díjmentes. Tartalom és származás felismerhetlen. **Dr. Altmann Károly**, Wien, VII. Mariahilferstrasse Nr. 70. Felvilágosító röpiratok kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek. (35—23.12)

!Verseny nélkül!
Több ezer Szövet-vég és Szövet-maradék tavaszra és nyárra.
Szövet közönséges, jó és szép, 3.10 méteres, teljes uri öltözetre vagy Menci-kofra elég, csak 3—6 frt.
Szövet jobbféle, modern, 3.10 méter csak 8—10 frt.
Szövet legfinomabb mintás, 3.10 méter csak 12—15 frt.
Szövet fekete, szalonöltözékhez 3.25 méteres csak 7.80—10.50 frt.
Szövet finom, egy übereziherre való legújabb színben, 2.10 méter csak 4—8 frt.
Szövet Himalayai női esőköpenyhez, legmodernebb 8 méteres 6—7 frt.
Szövet vagy Kamm-garn egy modern uri nadrághoz 2.50—5 frt.
Nyári loden egy uri kabáthoz 1.50 m. 3.60 kr.
Nyári kammgarn vagy lenszövetből egy öltönyre való 3—5 frt.
Szövet egymellényhez, legmodernebb 48 krtól 2 frt.
Szövet árak minden fajtában, a főtisztelendő klérus vagy uniformisok, erdészek és turisták számára nagyon olcsók. (115—9.4)
Szövet mustrák díj-talanul és bérmentve küldetnek.
 Küldés: Utánvétre vagy előleges fizetésre.
 Garancia: Meg nem felelő árak ára készpénzben és bérmentve visszaadatik.
D. Wassertrilling
 szövetkereskedő
 Boskovitz, Brünn mellett.

Tavaszi gyógyítás Nyári gyógyítás Őszi gyógyítás Téli gyógyítás.
Legjobb bedörzsölő szer köszvény csúz és minden meghülesi betegségek ellen.
 Nagybecskerekén kapható Kellner J., Kovács S., Moczkovcsák D. gyógyszer. és Haidegger Ö. uraknál.

Jegyzősegéd
 ki a magyar és szerb nyelvet beszél, nálam azonnal alkalmazást talál.
 Havi fizetés 25 frt.
 Dinyáson (u. p. Ujpécs), 1892. április 21 én.
Miháilovics Péter,
 jegyző.
 (170—2.1)

Weitzer János
 gép-, waggongyár és vasöntőde részvénytársaság
 Aradon
 ajánlja szolgálatait a nagyérdemű közönségnek **vasöntvény-tárgyak** elkészítésére, **építkezési** és másféle **célokra**; elvállal továbbá **vas- és fémöntvények, kovacsolt akatrészek** elkészítését, nyersen vagy megmunkálva, gépek vagy más iparvállalati használatra a beküldött vázlatrajz vagy minta szerint. (75-127)
 Átvesz továbbá teljes **gépek és készülékek** elkészítését **mezőgazdasági, erdészeti, bányászati célokra** stb., ugyszintén **járművek** elkészítését **vasutak, erdő- és iparvasutak** számára.
 Nagyobb **javítások** mozgonyokon, másféle **mezőgazdasági** vagy **segédgépeken** stb., helyben gyárunkban, vagy pedig szükség esetén, egy szerelő kiküldése által, a színhelyen a leggyorsabban eszközöltetnek.
Költségtetések ingyen és bérmentve kaphatók.

Bor-kivonat.
 Ezen **jonak** bebizonyult különlegességét egy kitűnő, egészséges bor azonnali elkészítéséhez, a mely a valódi természeti bortól nem különböztethető meg, a legjobban ajánlhatom.
 2 kilo (100 liter borra elegendő) 5 frt 50 kr.
 Használati utasítás ingyen csomagoltatik hozzá.
 A legjobb sikerért és egészséges gyártmányért kezeskedem.
Szesz-(spiritus-)megtakarítás
 elérhető az utolérhetlen **erősítő-szeszem** által pálinkáknál. Ezen szesz kellemes és csipős íz kölcsönöz az italoknak és csakis én nálam kapható.
 1 kilo 3 frt 50 kr. (elegendő 600—1000 literre) használati utasítással. (169—30.2)
 Ezen különlegességeken kívül ajánlom valamennyi **szeszemet rum, cognac, likorok** stb. gyártmányához utolérhetlen minőségben. Használati utasítás ingyen mellékeltek. —
 A jegyzek bérmentve.
Polak Károly Fülöp
 szesz-különlegességi-gyár Prágában.
 Szófid képviselők kerestetnek.

MOLL SEIDLITZ POR
 Csak akkor valódi ha minden dobozon a gyárna jegy, egy sas és MOLL A. sokszorosított czégo látható.
 Gyors gyógyhatás **makaes gyomor- és altestbajok, gyomorgörcs, gyomorégés, nyálk, székrekedés, májbajok, vértóulás, aranyér** és a legkülönbébb női betegségeknek. — Egy eredeti doboz használati utasítással 1 frt. — Raktárak az ország minden nevezetesebb gyógyszerárjaiban. **MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító, Bécs, Stadt, Tuchlauben 9.** — Szétküldés naponta utánvét mellett. Két doboznál kevesebb nem küldetik. (11—13)
 Elismerés **MOLL A. urnak Bécsben.**
 Ülő foglalkozásomnál az ön Moll-féle Seidlitzporai igen jó hatást gyakorolnak; ismerem ezt egyszer s mindenkorra és szívélyes „Isten fizesse meg”-et mondok érte; ezek a gyomrot jóvá és főt könnyűvé teszik.
 Tisztelettel **Steinko P. J.**, lelkes Honnetschlagban.

MOLL-FÉLE FRANCIA BORSZESZ ÉS SÓ
 Csak akkor valódi ha mindegyik üveg MOLL A. védjegyét tünteti fel és „A. MOLL” feliratu ónozzattal van zárva.
 A Moll-féle francia borszesz és só nevezetesen mint **fájdalomcsillapító bedörzsölési szer köszvény, csúz** és a meghülés egyéb következményeinél legismertesebb népszerű. — Egy ónozott eredeti üveg ára 90 kr. — **Fő szétküldés Moll A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által, Bécs, I., Tuchlauben 9 sz.** Vidéki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesítetnek. Két üvegnél kevesebb nem küldetik. A raktárakban tessék határozottan **MOLL A. aláírásával** és **védjegyével** ellátott készítményeket kérni.
 Elismerés **MOLL A. gyógyszerész urnak Bécsben.**
 Kitűnő Moll-féle francia borszesz és sója vidékemen nagyszertüen működik. Küldjön nekem 50 üveggel, mivel az emberiség segítségére készletet óhajtok tartani magamnál.
 Mély tisztelettel **Hornof**, lelkes Micholupban.
 Nagybecskerekén kapható Kellner J., Kovács S., Moczkovcsák D. gyógyszer. és Haidegger Ö. uraknál.